

Резюме:

Николай Приходько. ВОССТАНОВЛЕНИЕ ЗАГРЯЗНЕННЫХ НЕФТЬЮ И НЕФТЕПРОДУКТАМИ ЗЕМЕЛЬ.

В статье рассмотрена проблема восстановления загрязненных нефтью и нефтепродуктами земель (почв). Нефть и нефтепродукты относятся к наиболее распространенным и опасным техногенным загрязнителям компонентов окружающей среды, в частности земель (почв). Источниками загрязнения земель являются объекты, связанные с добычей и хранением нефти, транспортировкой нефти и нефтепродуктов, их потреблением. В частности, на территории Ивано-Франковской области находится 289 таких объектов. Учитывая то, что вследствие загрязнения земель нефтью, нефтепродуктами и сопутствующими токсическими веществами происходят значительные изменения в компонентах геосистем (почвы, воды, биота), формируется опасная для здоровья людей среда, важной задачей является очистка загрязненных территорий и восстановление природных свойств почв (структуры, водопроницаемости, кислородного режима, биохимических и микробиологических процессов, плодородия) для достижения экологического равновесия в нарушенных ландшафтах. Процессы естественного восстановления загрязненных земель (почв) протекают медленно из-за значительного снижения интенсивности процессов самоочищения вследствие гибели почвенных микроорганизмов. Для восстановления загрязненных нефтью и нефтепродуктами земель (почв) используются механический, физико-химический, биологический и комбинированный методы. Они включают агротехнические, микробиологические и фитомелиоративные технологии, с помощью которых обеспечивается восстановление естественных свойств почв и возвращение загрязненных земель в хозяйственное использование.

Ключевые слова: земли, загрязнение, нефть, нефтепродукты, восстановление.

Summary:

Mykola Prykhodko. RESTORING LAND CONTAMINATED BY OIL AND OIL PRODUCTS.

The article deals with the problem of restoring soils contaminated by oil and oil products. The oil products are among the most common and dangerous anthropogenic pollutants components of the environment, including soils. Sources of soil's contamination are objects related to mining and oil storage, transportation of petroleum and petroleum products and their consumption. Within Ivano-Frankivsk region exist 289 such facilities. Whereas, as a result of land pollution by oil, oil products and toxic substances associated significant changes in all the geosystem's components (soil, water, biota), creates a dangerous environmental situation for human health, an important task is to clean contaminated sites and restore the natural properties of soils (structures, permeability, oxygen treatment, biochemical and microbiological processes, fertility). The processes of natural regeneration of contaminated sites go slowly through the significant reduction in intensity of self-cleaning due to the death of soil microorganisms. It is possible to restore the contaminated sites with oil and petroleum products using mechanical, physical, chemical, biological, and combined methods. These include agronomic, microbiological and phytomeliorative technology by which ensured restoration of natural properties of soils contaminated sites and return to economic use.

Key words: land, pollution, oil, oil products, restoration.

Рецензент: проф. Царик Л.П.

Надійшла 01.04.2015р.

УДК [332.36:502]:314.114(477.83-2):303.445

Мирослава ПЕТРОВСЬКА, Людмила КУРГАНЕВИЧ

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА ГЕОЕКОЛОГІЧНУ СИТУАЦІЮ СКОЛІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Охарактеризовано сучасну демографічну ситуацію Сколівського району (Львівська обл.): кількість населення, його щільність, народжуваність, смертність, причини смертності, природний приріст, механічний рух, статевовікову структуру. З'ясовано структуру господарського комплексу та земельного фонду регіону. Здійснено інтегральне оцінювання напруги геоecологічної ситуації адміністративно-територіальних утворень досліджуваного району.

Ключові слова: земельні ресурси, населення, господарський комплекс, земельний фонд, геоecологічна ситуація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Земельні ресурси – головне джерело забезпечення суспільства сільськогосподарською продукцією. Як природний ресурс, вони виконують чотири функції, слугуючи: засобом виробництва; місцем розташування об'єкта; резервом для майбутнього використання; сере-

довище формувальним (екологічним) компонентом довкілля.

Земельні ресурси – найважливіша складова природного середовища, що характеризується просторовим розміщенням, рельєфом, ґрунтовим покривом, рослинністю, надрами, водами; слугує головним засобом виробництва у

сільському та лісовому господарстві, а також просторовим базисом для розміщення усіх галузей господарства. Сьогодні земельні ресурси використовують надзвичайно інтенсивно як територіальний базис, природний ресурс та основний засіб виробництва. Проте у різних галузях виробництва їхнє використання є неоднаковим і має різне значення у процесі їхнього функціонування.

Земельні ресурси акумулюють у собі екологічні наслідки усіх видів природокористування, оскільки є територіальною базою, на якій здійснюють господарську діяльність, унаслідок чого відбувається поступове перетворення природних екосистем на антропогенні. Власне тому вивчення проблем, пов'язаних із землекористуванням і станом земельних ресурсів, має важливе теоретичне та прикладне значення для оптимізації природокористування й поліпшення геоecологічного стану ландшафтів.

Посилення антропогенного впливу на довкілля загалом та окремі його компоненти, погіршення екологічного стану висувають на перший план чимало економічних, соціально-демографічних, природничо-географічних і природоохоронних проблем, що потребують якнайшвидшого розв'язання. Водночас на регіональному та локальному рівнях ці проблеми залишаються доволі гострими, недостатньо вивченими, тобто актуальними. У Львівській області таким регіоном є Сколівський район.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

З кожним роком загострюються перелічені вище проблеми. Доволі несприятливою стала екологічна ситуація в межах території поселень, що позначається на системі демографіч-

них показників, які здатні фактично відобразити рівень природного та суспільного благополуччя території.

Серед дослідників кінця ХХ ст., які розробили ґрунтовну теоретико-методологічну базу та конкретні методи дослідження стану й перетвореності ландшафтних систем та їхніх окремих компонентів, відзначимо Л. Воропай, М. Гродзинського, Г. Денисика, О. Дмитрука, І. Ковальчука, В. Коржика, М. Крилова, А.Мельника, М. Петровську, П. Підгородецького, С. Романчука, Л. Царика, П. Шищенка, П. Штойка та інших.

Формулювання цілей статті. Мета статті – оцінити вплив землекористування на геоecологічну ситуацію Сколівського району Львівської області, а також здійснити ранжування досліджуваної території за ступенем напруги геоecологічної ситуації.

Виклад основного матеріалу. Сколівський район – адміністративна одиниця Львівської області України, розташований у її південній частині. Адміністративний центр – місто Сколе. Площа району займає 1 474 км², що становить 6,76% території області (0,24% території України).

Сколівський район налічує 57 населених пунктів, підпорядкованих міській (м. Сколе), двом селищним (смт Верхнє Синьовиднє і Славське) та 31 сільській (53 села) радам. Найдавнішими поселеннями району є Верхнє Синьовиднє (перша писемна згадка 1240 р.) та м. Сколе (1397 р.).

Станом на 1 січня 2012 р. у Сколівському районі проживало 47 533 особи, 12 704 особи з них (26,7%) міського населення і 34 829 осіб (73,3%) – сільського (рис. 1).

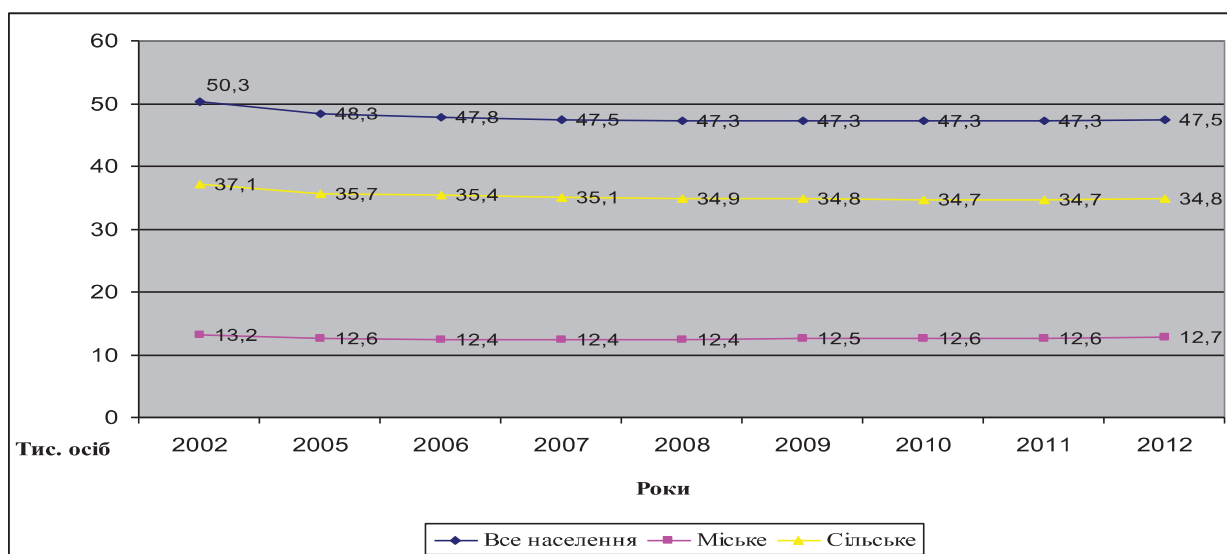

Рис. 1. Динаміка кількості постійного населення Сколівського району (складено за [7])

Середня щільність населення Сколівського

району становить 32,2 особи/км², що є найниж-

чим показником серед районів Львівської області. Найбільшу щільність населення (понад 50 осіб/км²) простежено на території Нижньосиньовиднівської, Лавочненської та Завадківської сільських рад, а найменшу (менше 10 осіб/км²) – Корчинської, Кам'янської, Гребенівської та Климецької сільських рад (рис. 2).

Народжуваність 2011 р. становила 16,0‰ (для порівняння: у Львівській обл. – 11,4; в Україні – 11,0‰) [2]. Народжуваність у сільській місцевості залишається вищою, ніж у міських поселеннях – 16,3 і 15,3‰, відповідно. Згідно з критеріями оцінки основних демографічних показників, загалом у Сколівському районі показник народжуваності оцінюють як "високий" (понад 15 на 1 000 населення) [2].

Кількість померлих у досліджуваному регіоні становила 15,4 особи на тисячу населення

(для порівняння: у Львівській обл. – 12,3, в Україні – 14,5). Рівень смертності у Сколівському районі є високим, порівняно з іншими районами Львівської обл. У сільській місцевості і міських поселеннях він однаковий і становить 15,4‰.

Серед причин смертності 2011 р. переважали хвороби системи кровообігу – 820,4 осіб на 100 тис. населення (53,3%); хвороби органів дихання – 143,8 осіб на 100 тис. населення (9,3%); новоутворення – 131,1 осіб на 100 тис. населення (8,5%); травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх чинників – 82,4 осіб на 100 тис. населення (5,7%); хвороби органів травлення – 46,5 осіб на 100 тис. населення (3,0%); деякі інфекційні та паразитарні хвороби – 40,2 осіб на 100 тис. населення (2,6%) та інші.

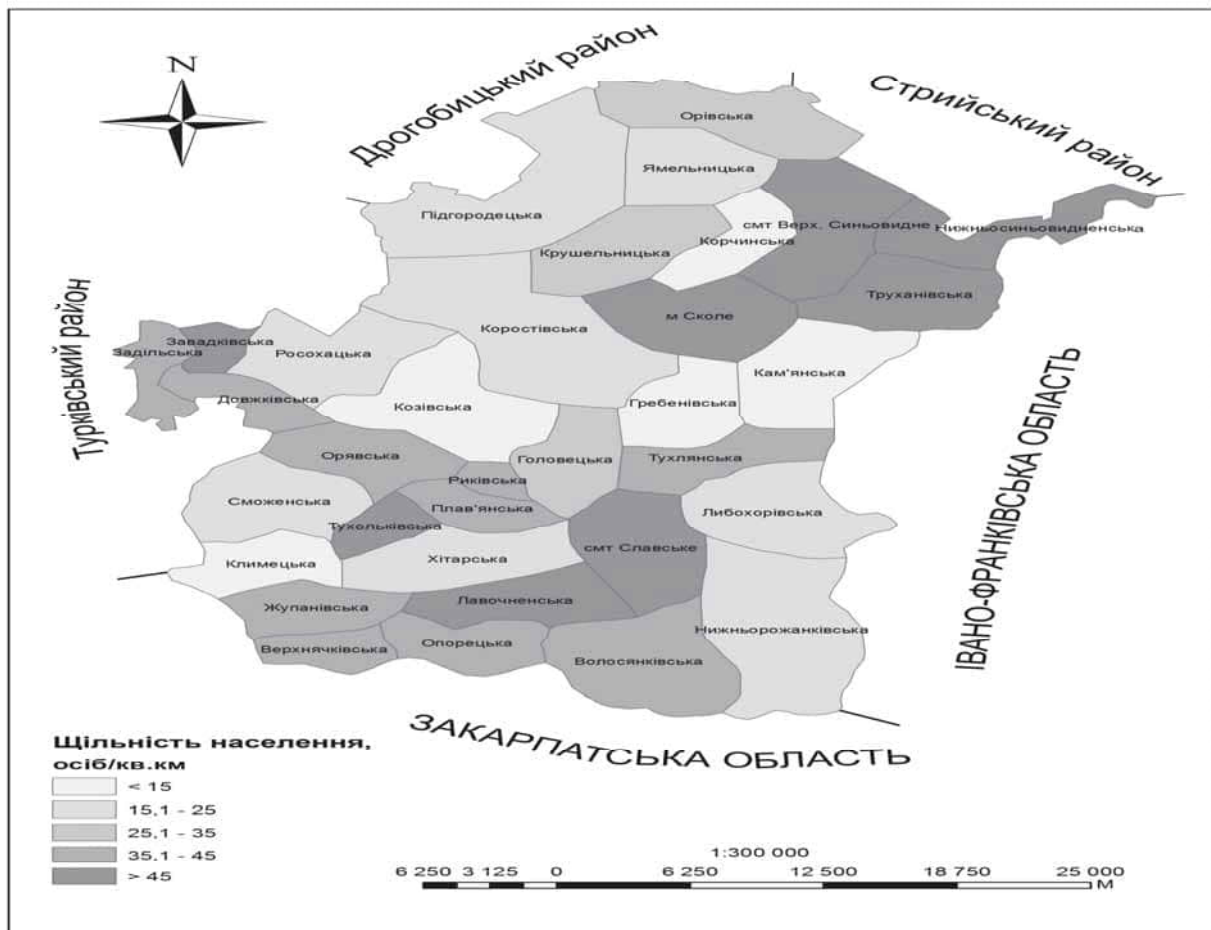

Рис. 2. Щільність населення адміністративно-територіальних утворень Сколівського району (складено за [7])

Занепокоєння викликають показники дитячої смертності: 2011 р. померло 10 дітей віком до 1 року. Смертність зумовлена переважно станами, що виникають у перинатальному періоді та природженими вадами розвитку, деформаціями та хромосомними аномаліями (відповідно, 52,7 дітей на 10 тис. народжених живим-

и), деякими інфекційними та паразитарними захворюваннями, хворобами органів дихання (по 13,18 дітей на 10 тис. народжених живими) [8].

Природний приріст населення Сколівського району 2011 р. був додатним – 31 особа (зокрема, в сільській місцевості – 33 особи, а в

міських поселеннях – від’ємним (–2 особи). Коефіцієнт природного приросту становив 0,6‰. Зазначимо, що середньообласний показник –0,9‰ (в Україні –3,5 ‰).

На зміну чисельності населення впливає і механічний рух населення. Сальдо міграції 2011 р. сягало 165 осіб, зокрема, у міських поселеннях 103 особи і 62 особи – у сільській місцевості. На внутрішньорегіональну міграцію припало 3,7 особи на 1 000 осіб наявного населення; на зовнішню – –0,2 особи на 1 000 осіб наявного населення.

Середній вік населення для обидвох статей становив 38 років (для порівняння: в Україні – 40,4 року; у Львівській обл. – 39,1 року). У сільській місцевості та у містах він становив, відповідно, 38,1 і 37,6 року.

У Сколівському районі, як і у Львівській області загалом, переважає жіноче населення – 51,7 %.

Промисловість досліджуваного району представлена здебільшого лісозаготівельною та лісообробною галузями. Розвинутим є сектор готельної та ресторанної діяльності. Сільське господарство представлене винятково індивідуальним сектором. Переважаюча галузь сільського господарства – тваринництво м'ясо-молочного напрямку (скотарство, вівчарство). Через Сколе проходять стратегічні загальнодержавні та європейські транспортні комунікації.

Земельний фонд Сколівського району становить 147 091,1 га, з яких 34 248,4 га займають землі сільськогосподарського призначення (25,3%), 104 703,6 га – ліси та лісовкриті землі (71,2%), 3 001,6 га – забудовані землі (2,0%), 1124,1 га – землі під водою (0,8%) та інші [10]. У середньому на одного мешканця припадає 3,1 га землі (для порівняння, у Львівській області – 0,9 га).

У структурі земель сільськогосподарського призначення найбільшу частку займають сільськогосподарські угіддя – 36 623,9 га (98,3%); під господарськими будівлями і дворами перебуває 129,5 га (0,4%), а під господарськими шляхами і прогонами – 495,0 га (1,3%).

Серед сільськогосподарських угідь рілля займає 12937,6 га (35,3%), багаторічні насадження – 166,0 га (0,4%), сіножаті – 13 425,1 га (36,7 %) і пасовища – 10 095,2 га (27,6 %).

У середньому на одного мешканця припадає 0,8 га земель сільськогосподарського призначення (для порівняння, у Львівській обл. – 0,5 га); сільськогосподарських угідь – 0,8 га (у Львівській обл. – 0,5 га); ріллі – 0,3 га (0,3 га); сіножатей – 0,3 га (0,1 га); пасовищ – 0,2 га (0,1 га). Найбільше таких земель у Нижньо-

синьовидненській (53,1%), Ямельницькій (49,0%) і Жупанівській (45,1%) сільських радах, а найменше – в м. Сколе (7,6%), Гребенівській (8,4%), Коростівській (11,2%) і Козівській (12,0 %) сільських радах.

Екологічно нестабільними є ті райони, в яких розорані землі значно переважають над умовно стабільними угіддями, до яких належать сіножаті, пасовища, землі, вкриті лісом або чагарником, болота [4]. Ступінь екологічної стійкості земельних угідь Сколівського району складено за [10], де показник стійкості відповідає відношенню площі умовно стабільних угідь до площі ріллі (рис. 3). Загалом для Сколівського району коефіцієнт екологічної стійкості земельних угідь становить 9,9.

Найбільша лісистість характерна для Гребенівської (87,6%), Козівської (85,5%), Коростівської (84,9%), Корчинської (84,5%), Підгородецької (83,4%) і Тухлянської (81,8%) сільських рад. Найменш залісненими є Нижньосиньовиднівська (36,1%) і Ямельницька (48,6%) сільські ради. На одного мешканця Сколівського району припадає 2,2 га вкритої лісом площі (для порівняння: на одну особу в Україні припадає 0,17 га вкритої лісом площі, а у Львівській області – 0,24 га).

За цільовим призначенням ліси поділяють на першу і другу групи. Цей поділ базується на принципах диференційованого використання різноманітних властивостей лісів і певної спеціалізації у веденні лісового господарства [4]. Ліси першої групи виконують передусім природоохоронні (водоохоронні, протиерозійні та інші) функції. Вони є засобом покращення умов довкілля, тому використання їхньої деревини не має масштабного значення. У межах Сколівського району їхня частка становить 40%. До другої групи зачислено експлуатаційні ліси, ліси спеціальних зон і спеціальних смуг. Ліси цієї групи в межах досліджуваної території становлять 60%.

Забудовані землі Сколівського району становлять 3 001,63 га (2,0%) території району. З них під житловою забудовою зайнято 397,1 га (13,2%); землями комерційного та іншого використання – 56,9 га (1,9%); землями громадського призначення – 167,5 га (5,6%); землями змішаного використання – 556,3 га (18,5%); землями, які використовують для транспорту і зв'язку – 853,8 га (28,4%); землями, які використовують для технічної інфраструктури – 34,1 га (1,1%); землями, які використовують для відпочинку та іншими відкритими землями – 791,7 га (26,4%) та ін.

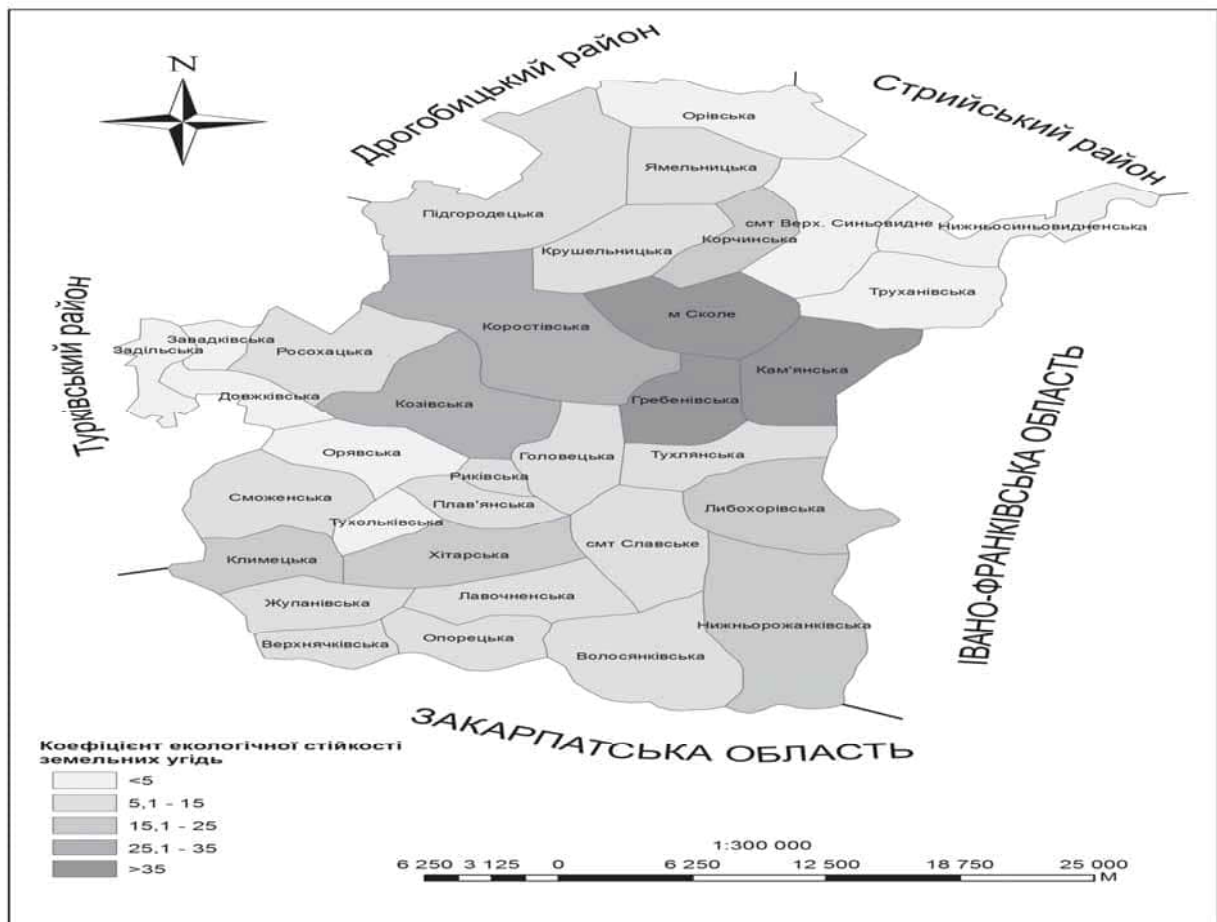

Рис. 3. Ступінь екологічної стійкості земельних угідь Сколівського району (складено за [10])

Найбільшу частку земель цієї категорії від загальної площі адміністративно-територіального утворення мають Нижньосиньовиднівська с. р. – 5,4%, м. Сколе – 4,6% і смт Верхне Синьовидне – 4,4%; найменшу – Корчинська с. р. – 0,4%, Крушельницька і Підгородецька с. р. – по 0,7 %, Хітарська с. р. – 0,9%.

Землі водного фонду Сколівського району охоплюють 1 124,1 га (0,8 %). Найбільше серед цих земель зайнято природними водотоками (річками та струмками) – 1 114,1 га (99%). Значну частку земель під водою від загальної площі адміністративно-територіального утворення простежено в межах Нижньосиньовиднівської с. р. – 67,3 га (3,6%) і смт Верхне Синьовидне – 118,1 га (2,2 %), а найменшу – у Верхняківській, Задільській і Козівській сільських радах – по 0,3 %.

Саме гідрологічна мережа є важливим середовищезформуючим елементом природного середовища цього регіону, який впливає на біологічне та ландшафтне різноманіття, розташування та функціонування господарських об'єктів і комунікацій, рекреаційний і природно-заповідний потенціал, екологічну та гідро-

екологічну ситуацію.

Характер та інтенсивність гідродинамічних процесів визначають: 1) велика амплітуда відносних висот (в середньому від 50-200 до 250-550 м/км²); 2) доволі велика глибина ерозійного врізу річок (260-400 м і більше); 3) швидка течія річкових потоків (швидкість течії змінюється від 1,0–1,5 м/с до 3,0–5,0 м/с у час проходження паводків); 4) значна крутість схилів (наприклад, у межах водозбору Красний, що бере початок поблизу вершини г. Парашка, найбільші площі припадають на схили з крутістю 15-19° (22,3%) та 22-35° (40,7% від загальної площі водозбору)); 5) слабка стійкість карпатського флішу до денудації; 6) кліматичні особливості території, пов'язані з властивістю гірської системи Карпат трансформувати вологі атлантичні повітряні маси у континентальні, які разом з особливостями місцевої атмосфери зумовлюють випадання значної кількості опадів, передусім зливового характеру (добові суми опадів сягають 50-150 мм і більше). Переважаючим типом господарювання, що впливає на розвиток та активізацію морфодинамічних процесів, є лісогосподарсь-

ка діяльність, насамперед проведення суцільної вирубки лісу з недотриманням вимог вирубування на крутих схилах, а також забір гравійно-галечникового матеріалу з русел річок.

Унікальні природні умови Сколівщини доповнює значна кількість джерел підземних екологічно чистих вод різноманітних типів: "нафтуся", "содова", "залізіста" тощо. За мінералізацією та хімічним складом їх поділяють на: слабомінералізовані води (до 1 г/дм³) з підвищеним вмістом органічних речовин та джерела з більш вираженою жовчогінною дією; слабомінералізовані залізісті (до 0,5 г/дм³); середньомінералізовані гідрокарбонатно- і хлоридно-гідрокарбонатно-натрієві; хлоридно-натрієві води (від 35 до 100 г/дм³ і більше) з підвищеним вмістом бромю, які ще вивчають. У Східниці сформовано мережу лікувально-оздоровчих закладів: близько 50-ти санаторіїв, пансіонатів, баз відпочинку і туристичних кемпінгів. Найбільшими є санаторії "Карпати", "Гуцулка" і "Верховина".

З усіх земель на землі природоохоронного призначення припадає 30 413,8 га (20,7%); рекреаційного – 134,3 га (0,1%); історико-культурного – 395,0 га (0,3%). Серед об'єктів природно-заповідного фонду 2 – загальнодержавного значення, 36 – місцевого значення. Заповідним об'єктом загальнодержавного значення є НПП

"Сколівські Бескиди" площею 32 317 га та ландшафтний заказник "Бердо" площею 1 085 га.

Інтегральне оцінювання напруги геоecологічної ситуації Сколівського району здійснено для території сільських рад. Зокрема, визначено спектр чинників впливу на компоненти довкілля, серед яких – рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища, сільськогосподарські будівлі, сільськогосподарські шляхи, житлова забудова, землі промисловості, землі комерційного і громадського користування, автошляхи та залізниці, інженерно-технічна інфраструктура, землі для відпочинку, кам'янисті землі, піщані землі та яри (оцінку чинників, дестабілізуючих геоecологічну ситуацію, подано у таблиці 1.). Обчислено також частку площі адміністративно-територіальних утворень, на якій діють ці чинники. Отриману систему показників згруповано за п'ятибальною шкалою. Роль кожного показника уточнено множенням бальної оцінки цих чинників на коефіцієнт сили його впливу на екологічну ситуацію. Коефіцієнт сили впливу визначено методом експертних оцінок у межах від 1,0 до 2,0. Суму бальних оцінок кожного дестабілізуючого чинника розраховано для адміністративно-територіальних утворень досліджуваного регіону і використано як інтегральний показник екологічної напруги (рис. 4).

Таблиця 1.

Оцінка чинників, дестабілізуючих геоecологічну ситуацію

Чинник техногенного впливу на компоненти довкілля	Коефіцієнт сили впливу чинника	Оцінка відносної ролі чинників геоecологічної ситуації, бали				
		1	2	3	4	5
1. Рілля	1,4	< 3,0	3,1–10,0	10,1–17,0	17,1–24,0	> 24,0
2. Багаторічні насадження	1,1	< 0,1	0,1–0,2	0,21–0,3	0,31–0,4	> 0,4
3. Сіножаті	1,1	< 3,0	3,1–10,0	10,1–17,0	17,1–24,0	> 24,0
4. Пасовища	1,2	< 2,0	2,1–6,0	6,1–10,0	10,1–14,0	> 14,0
5. Сільськогосподарські будівлі	1,5	< 0,1	0,11–0,30	0,31–0,50	0,51–0,70	> 0,70
6. Сільськогосподарські шляхи	1,5	< 0,3	0,31–0,50	0,51–0,70	0,71–0,90	> 0,90
7. Житлова забудова	1,6	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
8. Землі промисловості	1,6	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
9. Землі комерційного і громадського користування	1,6	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
10. Автошляхи і залізниці	1,6	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
11. Інженерно-технічна інфраструктура	1,6	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
12. Землі відпочинку	1,3	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
13. Кам'янисті землі	1,3	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10
14. Яри	1,9	< 0,2	0,21–0,50	0,51–0,80	0,81–1,10	> 1,10

Висновки. Оцінка ролі дестабілізуючих чинників у межах адміністративно-територіальних утворень Сколівського району дала змогу виокремити райони зі сприятливою, децю сприятливою, задовільною та напруженою

геоecоситуаціями.

Сприятливу геоecологічну ситуацію простежено в Гребенівській, Кам'янській, Козівській, Корчинській і Нижньорожанській сільських радах. У Нижньосиньовиднівській сільсь-

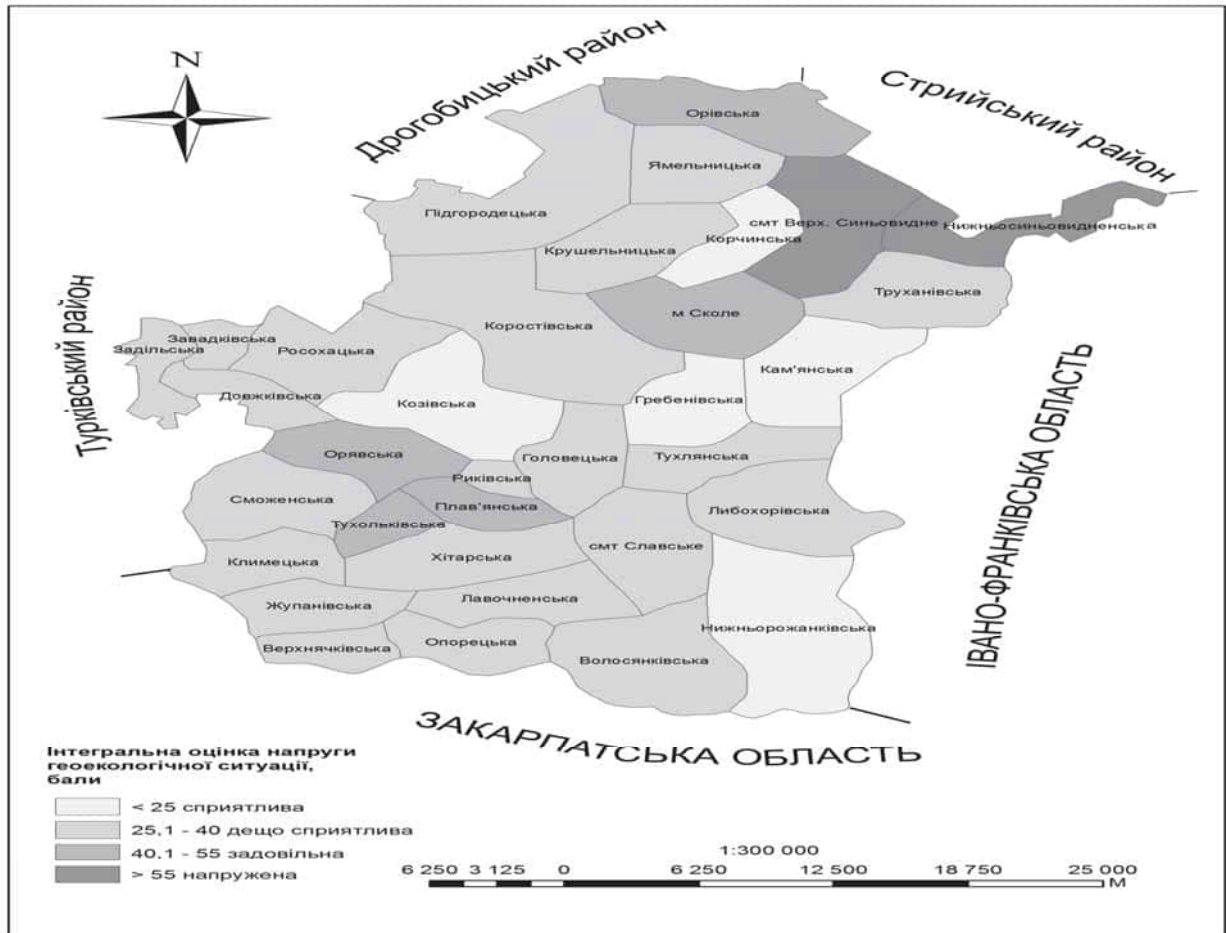

Рис. 4. Інтегральна оцінка напруги геоecологічної ситуації Сколівського району

В Орівській, Орявській, Плав'янській, Тухольківській сільських радах і м. Сколе простежено задовільну геоecологічну ситуацію, а в усіх

інших адміністративно-територіальних утвореннях Сколівського району – дещо сприятливу.

Література:

1. Звіт про наявність земель та розподіл їх за землекористувачами, власниками землі та угіддями Сколівського району станом на 1 січня 2010 р. – Сколе, 2010. – 184 с.
2. Кількість населення Львівської області: статистичний збірник. – Львів, 2012. – 76 с.
3. Кіп'яч Ф. Я. Землі України: категорії, право власності, стан використання, охорона : навч. посібник / Ф. Я. Кіп'яч. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 240 с.
4. Ковальчук І. Геоecологія Розточчя: монографія / І. Ковальчук, М. Петровська. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 192 с.
5. Паньків З. П. Земельні ресурси: навч. посібник / З. П. Паньків. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 272 с.
6. Природа Львівської області / Під ред. К. І. Геренчука – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1972. – 152 с.
7. Склад населення Львівської області за статтю та віком: статистичний збірник. – Львів, 2012. – 96 с.
8. Статистичний довідник показників стану здоров'я населення та діяльності лікувально-профілактичних закладів Львівської області за 2011 рік. – Львів, 2012. – 238 с.
9. Фондові матеріали відділу земельних ресурсів Сколівського району за 2010 р.: форма 2-зем.
10. Фондові матеріали відділу земельних ресурсів Сколівського району за 2010 р.: форма 6-зем.
11. Офіційний сайт Сколівської РДА та Сколівської районної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://skole-region.org.ua>.

References:

1. Zvit pro naiavnist zemel ta rozpodil yikh za zemlekorystuvachamy, vlasnykamy zemli ta uhiddiamy Skolivskoho raionu stanom na 1 sichnia 2010 r. – Skole, 2010. – 184 s.
2. Kilkist naselennia Lvivskoi oblasti: statystychnyi zbirnyk. – Lviv, 2012. – 76 s.
3. Kiptach F. Ya. Zemli Ukrainy: katehorii, pravo vlasnosti, stan vykorystannia, okhorona : navch. posibnyk / F. Ya. Kiptach. – Lviv : Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka, 2010. – 240 s.
4. Kovalchuk I. Heoecolohiia Roztochchia: monohrafiia / I. Kovalchuk, M. Petrovska. – Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2003. – 192 s.

5. Pankiv Z. P. Zemelni resursy: navch. posibnyk / Z. P. Pankiv. – Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2008. – 272 s.
6. Pryroda Lvivskoi oblasti / Pid red. K. I. Herenchuka – Lviv: Vyd-vo Lviv. un-tu, 1972. – 152 s.
7. Sklad naselennia Lvivskoi oblasti za statiiu ta vikom: statystychnyi zbirnyk. – Lviv, 2012. – 96 s.
8. Statystychnyi dovidnyk pokaznykiv stanu zdorovia naselennia ta diialnosti likuvalno-profilaktychnykh zakladiv Lvivskoi oblasti za 2011 rik. – Lviv, 2012. – 238 s.
9. Fondovi materialy viddilu zemelnykh resursiv Skolivskoho raionu za 2010 r.: forma 2-zem.
10. Fondovi materialy viddilu zemelnykh resursiv Skolivskoho raionu za 2010 r.: forma 6-zem.
11. Ofitsiyni sait Skolivskoi RDA ta Skolivskoi raionnoi rady [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://skole-region.org.ua>.

Резюме:

Петровская М., Курганевич Л. ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ НА ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКУЮ СИТУАЦИЮ СКОЛИВСКОГО РАЙОНА ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ.

Сколивский район – административная единица Львовской области (Украина), расположен в ее южной части. Площадь района занимает 1 474 км², что составляет 6,76% территории области (0,24% территории Украины). По состоянию на 1 января 2012 г. количество жителей в Сколивском районе составляло 47 533 человека, из них 12 704 человека (26,7 %) являются городским населением, а 34 829 человек (73,3 %) – сельским. Средняя плотность населения Сколивского района составляет 32,2 чел./км² – это самый низкий показатель среди районов Львовской области. Коэффициент естественного прироста составляет 0,6 % при среднеобластном показателе -0,9 % (в Украине – (-3,5 %)). Средний возраст населения Сколивского района для обоих полов – 38 лет (для сравнения: в Украине – 40,4 года, во Львовской обл. – 39,1 года). В Сколивском районе, как и во Львовской обл. в целом, преобладают женщины – 51,7 %.

Промышленность исследуемого района представлена в основном лесозаготовительной и лесопромышленной отраслями. Развит сектор гостиничного и ресторанного бизнеса. Сельское хозяйство представлено исключительно индивидуальным сектором. Основная отрасль сельского хозяйства – животноводство мясо-молочного направления (скотоводство, овцеводство). Через Сколе проходят стратегические общегосударственные и европейские транспортные коммуникации.

Земельный фонд Сколивского района составляет 147 091,1 га, из которых 34 248,4 га занимают земли сельскохозяйственного назначения (25,3 %), 104 703,6 га – леса и лесопокрытые земли (71,2 %), 3 001,6 га – застроенные земли (2,0 %), 1 124,1 га – земли под водой (0,8 %) и другие.

Интегральное оценивание напряженности геоecологической ситуации административно-территориальных образований исследуемого района позволило выделить районы с благоприятной, частично благоприятной, удовлетворительной и напряженной геоecоситуациями.

Ключевые слова: земельные ресурсы, население, хозяйственный комплекс, земельный фонд, геоecологическая ситуация.

Summary:

Petrovska M., Kurhanevych L. ASSESSMENT OF THE IMPACT OF LAND USE ON GEOECOLOGICAL SITUATION IN SKOLE SUBREGION OF LVIV REGION.

Skole subregion is the administrative unit of Lviv region of Ukraine, situated in its southern part. The area of subregion is 1,474 km², making up 6.76% of the area of region, or 0.24% of the area of Ukraine. As of January 1 2012, 47,533 people inhabited the Skole subdistrict. Among them 12,704 (26.7%) were urban dwellers, and 34,829 (73.3%) – rural inhabitants. Average population density of Skole subregion is 32.2 people per km² – the lowest among the subregions of Lviv region. The natural growth rate is 0,6 %, while the average for Lviv region is -0,9 %, and average for Ukraine is -3,5 %. The average age of the population of Skole subregion for both sexes is 38 years (for comparison, in Ukraine – 40.4 years, in Lviv region – 39.1 years). As to sexes, in Skole subregion, similarly to Lviv region, women generally prevail – 51.7%.

The industry of the studied subregion is represented mostly by lumbering and woodwork factories. The hotel and restaurant sphere is also well developed. The agriculture is represented exclusively by individual farming. The main branch of agriculture is the animal meat and milk farming (cattle and sheep breeding). The strategic national and European transportation links pass by Skole.

The land pool of Skole subregion is 147,091.1 ha, from which 34,248.4 ha take agricultural lands (25,3 %), 104,703.6 ha are forests and forested lands (71,2 %), 3,001.6 ha are built-up lands (2.0%), 1,124.1 ha are under the water (0.8%), etc.

The integral assessment of the strain of the geoecological situation of the administrative-territorial units of the studied region allowed to separate the areas with the favorable, rather favorable, satisfactory and strained geoecosituations.

Key words: land resources, population, economical complex, land pool, geoecological situation.